

Голові Комітету Верховної ради України
з питань фінансів, податкової
та митної політики

Вих № 0000000003

05 березня 2020 року

Гетьманцеву Д.О.

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5

Шановний Даниле Олександровичу!

Українська асоціація адміністраторів пенсійних фондів, що має статус саморегулювальної організації професійних адміністраторів недержавних пенсійних фондів (надалі УААПФ) висловлює Вам свою повагу, надає свої зауваження до Проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та інших законодавчих актів щодо недержавного пенсійного забезпечення №3058 від 11.02.2020 (надалі – Проект 3058), та просить врахувати їх при розгляді Проекту 3058 та формуванні висновку очолюваного Вами Комітету щодо нього.

Ми не підтримуємо Проект 3058 в цілому і вважаємо неможливим його доопрацювання, оскільки він:

- не веде до досягнення задекларованої мети,
- становить загрозу для надійності недержавного пенсійного забезпечення в Україні,
- звужує права учасників недержавних пенсійних фондів,
- не враховує висновки з досвіду застосування законодавства про недержавне пенсійне забезпечення та фрагментарно змінює частини цілісної працюючої системи, яка забезпечує прозорість роботи НПФ та безпеку довгострокового пенсійного накопичення.

Ми маємо більше 50 окремих зауважень до положень проекту, але найважливішими вважаємо наступні. У Пояснювальній записці зазначено, що Проект 3058 має на меті:

- узагальнення практики застосування законодавства з питань недержавного пенсійного забезпечення,
- підвищення рівня захисту прав та інтересів учасників недержавного пенсійного забезпечення
- адаптація законодавства України у сфері недержавного пенсійного забезпечення до законодавства ЄС,
- розвиток накопичувального пенсійного забезпечення.

Після ретельного аналізу тексту Проекту 3058 ми дійшли висновку, що Проект 3058 не веде до досягнення задекларованої мети. Окрім формальної імплементації окремих норм директиви ЄС 2016/2341, без дієвих механізмів їх реалізації, більшість пропозиції законопроекту зводиться до двох:

- Покласти державне регулювання недержавного пенсійного забезпечення на «Уповноважений орган». Не вказано, буде це новий орган (тоді його створення потребуватиме часу та додаткових витрат з державного бюджету), або це буде один із існуючих органів державної влади (який саме, хто та яким чином його уповноважить, які ресурси він матиме на здійснення регулювання, тощо). **Питання державного регулювання – одне з найсуттєвіших – залишається у Проекті 3058 не вирішеним.**
- Змінити модель роботи НПФ, перетворивши його на сукупність «пенсійних схем», по суті – окремих портфельів, тобто на квазі-фонд менших «підфондів». При цьому, взагалі **не обґрунтована потреба** у зміні моделі роботи НПФ (навпаки, практика свідчить про потребу посилити окремі елементи діючої моделі як такі, що забезпечують надійність системи), нова запропонована **модель не захищена від зловживань та помилок**, не опрацьована методологічно, **неприйнятно знижує ступінь захисту пенсійних накопичень людей.**

Проект 3058, не дивлячись на задекларовану мету, не містить переважної більшості пропозицій, які впливають з 15-річного досвіду роботи НПФ в Україні, та які неодноразово сформульовані профільними асоціаціями професійних учасників ринку, міжнародними та вітчизняними експертами. Очевидно, автори не достатньо вивчили поточний стан справ та не провели достатніх консультацій з фахівцями. З чотирьох Проектів Законів, що були зареєстровані у Верховній раді України з цих питань протягом останніх двох років, цей законопроект містить найменше узагальнень досвіду. Так, наприклад:

- не посилюється система взаємного контролю між компаніями з управління активами, адміністратором та банком-зберігачем фонду, яка забезпечує неможливість змін чистої вартості активів НПФ в односторонньому порядку будь-ким, захищає від маніпуляцій та помилок у визначенні оціночної вартості активів НПФ, захищає від уникнення виплати пенсій, тощо;
- не забезпечується захист пенсійних активів від втрат в банках, що віднесені до категорії неплатоспроможних або за якими розпочато процедуру ліквідації;
- не захищаються пенсійні активи від знецінення внаслідок існуючих колізій законодавства про оподаткування діяльності НПФ, в тому числі податком на додану вартість;
- не забезпечено дієвий механізм збереження інформації про пенсійні накопичення людей при зміні адміністратора за рішенням ради НПФ;
- не забезпечено можливостей гнучко перебудовувати структуру інвестиційного портфелю фонду під час криз чи різких змін на ринках капіталу,
- не змінено підходи до порівняння ефективності роботи фондів з короткострокового порівняння на довгострокове та з урахуванням різних інвестиційних стратегій фондів,
- пропозиції щодо порядку формування Ради НПФ неможливо реалізувати на практиці, вони методологічно не опрацьовані,

- пропозиції щодо зміни підходів до розрахунку чистої вартості одиниці пенсійних активів повністю знищують контрольну функцію цього показника, можливість органів державного регулювання здійснювати нагляд за НПФ на основі цього показника, можливість людини контролювати правильність розподілу прибутку на її користь на основі цього показника, тощо.

Пропозиції Проекту 3058 суттєво звужують права учасників недержавних пенсійних фондів, знижується їх захист, що є неприйнятним. Зокрема:

- запропоновано обмежити право людини вибирати вид пенсійних виплат, не залежно від пенсійних схем, а у випадку, коли вкладником є роботодавець запропоновано взагалі передати це право від людини роботодавцю,
- знищено можливість контролювати учасником НПФ правильність розподілу інвестиційного прибутку на його користь на основі чистої вартості одиниці пенсійних активів фонду;
- запропоновано примусово закривати пенсійні рахунки учасникам, які перевели свої пенсійні накопичення до інших НПФ, не враховуючи факту, що на них ще можуть продовжувати здійснюватись внески,
- не передбачена відповідальність банку-зберігача та КУА сплачувати учаснику пеню, якщо відбулась затримка виплати пенсії з вини КУА або банку-зберігача,
- взагалі не визначений правовий статус коштів учасників-осіб з інвалідністю у випадках, якщо учасник не надав вчасно довідку медико-соціальної експертної комісії, що підтверджує факт встановлення інвалідності на новий термін;
- серед основних напрямків державного пруденційного нагляду не передбачено нагляд за правильністю ведення персоналізованого обліку пенсійних накопичень.

Окремі пропозиції Проекту 3058 створюють надвисокі ризики корупції, можливості тиску на окремих суб'єктів та дестабілізації системи пенсійних накопичень людей. Зокрема, пропозиції щодо державного нагляду містять розмиті формулювання випадків, у яких може бути обмежена або навіть заборонена діяльність фондів. Має бути вичерпний перелік випадків, коли Уповноважений орган може обмежити або заборонити діяльність фонду. І на кожен випадок має бути визначено, які обмеження в цьому випадку може застосувати уповноважений орган.

З огляду на вищевикладене, ми не підтримуємо Проект 3058 та вважаємо, що його необхідно відхилити. Просимо врахувати нашу позицію при опрацюванні вказаного законопроекту. Зі свого боку, за потреби, ми готові надати детальні роз'яснення зауважень, викладених у цьому листі а також надати постатейні зауваження до Проекту у форматі коментарів.

Адреса для листування: 04119, м. Київ, а/с 98, телефон (044) 207-02-97.

З повагою,

Голова Ради

Т.Г. Сальнікова

